

ПИШЕ: ПРОФ. ДР
БОЖИДАР М. БОЈОВИЋ

Пандемија вируса корона, која потреса здравствене, социјалне, економске и политичке темеље многих држава, представља један од највећих глобалних јавноздравствених проблема човјечанства послје Другог свјетског рата. У психози опште угрожености, државе затварају сопствене границе, окренуте себи занемарују солидарност, која је, осим часних изузетака Кине и Русије, пала испод минимума моралности и етичности. Најугроженије, мале државе, скромних економских, а често и стручних потенцијала, суочавају се са проблемима који на дуже стазе угрожавају њихов опстанак. У таквом, преломном тренутку по те државе, одговорност актуелне власти је својеврсни изазов да мјерама које предузима у борби против опасне болести, брани интересе својих грађана и државе, а не да штитећи своје интересе, све подређује опстанку на власти. Најважнији, објективни суд шта је и како рађено, даће вријеме, дистанца којом ће се актуелна власт и појединци наћи, не само политички, на лицу или личној историје своје државе и народа. Црна Гора, угрожена пандемијом вируса, још увијек умногоме загонетног, налази се пред изазовом као мало која држава у ширем окружењу. Тим прије што је изложена политичком саморекламерству, имајући

искључиво у виду чињеницу да смо у изборној години. У политички располућеној Црној Гори, економски презадуженој, са институцијама које су подређене естаблишменту,

Етика или политика

■ У политички располућеној Црној Гори, економски презадуженој, са институцијама које су подређене естаблишменту, а не народу, мала је шанса да ће актуелна власт, огрезла у криминалу и корупцији, подредити своје интересе интересима народа и државе

а не народу, мала је шанса да ће актуелна власт, огрезла у криминалу и корупцији, подредити своје интересе интересима народа и државе. Наравно, осим декларативно! На срећу, Црна Гора има завидан потенцијал здравствених радника разних профила, који у борби са пандемијом дају реалну наду на успјех. Предуслов за то је да медицински радници изабрани у Национално координационо тијело (НКТ), који усмјеравају медицинске, али и друге активности, морају бити достојни следбеници своје хумане струке, а не слијепи судионици водећег интереса власти. Институције државе се морају поштовати, али прије свега и начела медицинске етике и, посебно у моменту када се рјешава горући здравствени проблем. Медицина мора бити у интересу народа, а не власти! У рјешавању судбински значајног проблема и изазова, са којим се суочава Црна Гора, неопходно је симбиотички повезати у цјелину три, до перфекције разрађена, стратешка приступа: правилног разумевања проблема (на основу научно-истраживачких спознаја), правилног одабира активности и правилног (правовременог) дјеловања. Изоловано, појединачно сагледавање било које од ове три стратешке смјернице, не рјешава, већ додатно увећава постојећи проблем. И пред хамлетовским питањем „бити, или не бити“ по Црну Гору, у овом, заиста, преломном историјском тренутку мудрост, а не политиканство, треба да буде водила и медицинске струке, и власти. У моменту када се овлашћења Устава и закона државе преносе на НКТ, обавеза је Владе да јавност упозна са критеријумима којима се руководила при конституисању, персоналном саставу, профилима и стручним квалитетима свих чланова. А тако конституисана значајна институција у обавези је да

упозна јавност са стратешким приступом, медицинским и политичким, у борби са пандемијом која угрожава темељне вриједности државе.

То што је НКТ основано 30.3.2020. године, тек четрнаест дана послје дијагностиковања првог обољелог од короне у Црној Гори; то што је ово тијело формирано најмање два мјесеца од појаве обољења у сусједним државама; то што су у саставу НКТ који треба да рјешава првенствено медицински проблем, свега 30 одсто стручњака медицинске струке (два епидемиолога и по један, изразити клиничари, а не превентивци, педијатар, интерниста и дјечји хирург); то што су

рефлекс којим се деценијама одржава на власти. За подгорички режим до појаве вируса корона главни непријатељ је био унутрашњи: СПЦ и нарастајуће литије које су достојанственошћу и бројношћу задивиле свијет, али и озбиљно угрозиле позиције актуелног режима. Њихов јавно саопштен стратешки циљ, усвојен на конгресу ДПС-а, био је да се СПЦ протјера, а литије забране. Изато је режим у персоналном избору лекара НКТ потенцирао њихову политичку припадност. Уз уважавање стручности изабраних лекара, пуно поштовање напора које улажу, намеће се утисак да подлијежу доминантној стратегији политиканства ре-

равно, неприхватљиво је и понижавајуће по медицинску струку да у НКТ-у буду искључиво лекари страначки припадници власти и то, из руководећих органа.

Очито, вјешти политичари су политички подређеним медицинским стручњацима своје странке предали „врћ кромпир“ вируса корона, као пријатељег спољашњег непријатеља, али да се против њега боре искључиво по упутима и политичким смјерницама режима. Зато, умјесто да у рјешавању пандемије, примарно здравственог проблема, предсједник НКТ-у буде водећи епидемиолог Института за јавно здравље, или ауторитет предсједника Владе,

ти границе. Др **Бегвић** је исправно изјавио прије неколико недјеља да главни проблем представљају увозни, унесени случајеви вируса корона. Али ту изјаву, у суштини изузетно важну, више нико није понављао. Претпостављам, морали су се прикрити пропусти режима око „увоза“ држављана из иностранства, чиме је и медицинска струка постала судионик у стратешкој грешци режима. Случај неприхватања поклоњених респиратора од стране предсједника Србије само је оголио политички примитивизам актуелне власти. Предсједник НКТ-а **Симовић** није морао да зна шта све значи неприхватање респиратора, који могу живот да значе. Али сваки лекар то добро зна. Дубљу бразду они ору својом часном професијом од Симовићеве. И нијесу смјели да се повуку пред страначки надређеним „ауторитетом“ и да се огријеше о једно од основних начела Хипократове заклетве. Или да се не супротставе бруталном, нехуманом понашању режима према свештенству и посебно, великодостојницима СПЦ, чиме се грубо крше начела медицинске етике. Или... Проћи ће и ово зло вируса корона. Побједиће га уз велике напоре и жртве сами народ, „обични“ грађани и посебно медицински радници свих профила примарног, секундарног и терцијалног нивоа здравствене службе. Међутим, побједа ће бити далеко важнија ако медицинска струка избори пристојан статус, који јој иначе природно припада у друштву. Пред струком најодговорнији, и зато најтежи испит полажу лекари чланови НКТ. Иако политички нападају власти, морају се чувати данајских дарова режима који све подређује опстанку на власти. Политика је једно, а медицина, посебно, медицинска етика, нешто друго!

(Аутор је научни савјетник)

међу заступницима власти и неки острашћени политичари који не завређују поштовање грађана Црне Горе; то што јавност није упозната са персоналним саставом и другим неопходним подацима чланова НКТ; то што Влада није испоштовала законску обавезу да састав НКТ објави у Службеном листу; то што би све остало у домену „државне тајне“ да није било упорности посланике ДФ-а госпође **Бранке Бошњак**; то што је Влада прије оснивања НКТ доносила одлуке и мјере из надлежности НКТ; то што Влада по изричитој наредби „предсједника свих грађана“ избјегава да уведе ванредно стање, све је то хабиутални (уобичајени) начин понашања једног однорођеног, диктаторског режима, који је прешао у условни

жима. Првенствено, они нијесу смјели прихватити да у саставу НКТ-а не буду један проф. др **Новица Вујошевић**, доајен епидемиологије у Црној Гори и родоначелник Института за јавно здравље, неоспорни професионални ауторитет, проф. др **Драган Лаушевић**, или др **Милена Поповић Самарџић**, слободоумни борац за права медицинских радника и струке. Несхватљиво је да у медицинском саставу НКТ, који треба да научно истраживачки сагледа три наведене основне смјернице стратешког рјешавања проблема борбе са пандемијом вируса корона, нема инфектолога, вирусолога, породичног лекара, представника превентивних медицинских дјелатности, неуропсихијатра, стручњака здравствене статистике! На-

изабран је политичар, чиме се медицинска струка, као носилац терета и одговорности, нашла у недопустиво подређеном, понижавајућем положају. Сету медицинских мјера, предложених до сада од стране НКТ-а, не може се дати озбиљнија замјерка. Оне су из домена азбуке у сузбијању пандемије заразне болести. Мјере се морају поштовати и стриктно спроводити. Ту дилеме не смије бити! Али уз примједбу да, из епидемиолошког угла гледано није стратешки примарно смјело да буде инсистирање на прекидању литија (јер инфекције у Црној Гори није било), већ је тежиште требало ставити на спречавање уноса вируса у земљу. Појачати контролу, па ако је било потребно и затвори-